

Timo Karjalainen,timo.karjalainen@kolumbus.fi
Puh. +358 50 323 5471 Kotisivu: timokarjalainen.fi

5.3.2019

Palaute 1 Sitran seminaarista "Tervettä menoa tulevaisuuteen" 12.2.2019 Helsingin messukeskuksessa – ydinsanoma tiiviisti

Suurkiitos Sitralle sotien tulevaisuuden tekijöiden seminaarista. Kiitos luennoitsijoille ja tulevaisuushankkeitaan esitelleille. Oli ilo nähdä tulevaisuuteen(sa). Tiedettä, teknologiaa, tietoteoriaa ja liikuntaa arvostavalle ja harrastavalle eläkeläiselle seminaari tarjosi kiintoisaa ja arvokasta laatuaikaa, pani ajattelemaan ja liikkumaan enemmän, edisti terveyttäni ja toimintakykyäni. Vakuutuin. Soten mahdollinen tulevaisuus lupaa suomalaisille parempaa elämää, jos ja kun toimimme yksilöinä, yhteisöinä ja kansakuntana viisaasti.

Tiivistän seminaarin ydinsanomana neljään elementtiin liike, liikkumattomuus, symmetria ja asymmetria. Monet tieteellisesti, teknologisesti, loogisesti, matemaattisesti, yhteiskunnallisesti, taloudellisesti, normatiivisesti, eettisesti ja esteettisesti ihmisille ja ihmisyhteisöille merkitykselliset seikat ovat noiden neljän elementin ilmentymiä. Elementtien painot kunkin kokemassa, arvostamassa ja haluamassa todellisuudessa vaihtelevat täydellisestä liikkumattomuudesta (kuollut) täydelliseen a(r)vaamattomuuteen ja ennakoimattomuuteen (kaaos). Uskon, että useimmat meistä suomalaisista haluavat elää jossain kahden ääripään välissä. Minä ainakin. Siksi kirjoitin palautteen 1, jota todennäköisesti täydennän palautteella 2.

Monet merkitykselliset todellisuuden ja tiedon elementit ovat täysin liikkumattomia. Niiden tunnistus ja tunnustus on tarpeen esim. sotien tietojärjestelmien standardoimiseksi ja integroimiseksi mahdollisimman luotettaviksi ja merkityksellisiksi tulevaisuuden suuntaviitoiksi. Yhdessä muiden suuntaviittojen kanssa voimme niiden avulla saavuttaa satojen, ehkä tuhansien miljoonien eurojen säästöt sotessa. Voimme opettaa tekoälyjä ja muita koneita palvelemaan kognitiivisia ja normatiivisia tarpeitamme kehittää elämäämme paremmaksi niin, että nykyistä luotettavammin, laaja-alaisemmin ja selvemmin erotamme faktat vapaista mielipiteistä ja fiktioista.

Elämä koostuu määritelmällisesti ja välttämättömästi todellisuuden liikkuvista eli muuttuvista elementeistä. Tässä mielessä liike on päämäärää tärkeämpää. Soten liikkumattomien tietoelementtien tunnistaminen ja haltuunotto tietojärjestelmiä rakennettaessa on kuitenkin rationaalista ja viisasta. Vältymme käyttämästä kohtuuttomasti työ- ja elinaikaamme, tulojamme, verojamme ja muita varojamme sotepalvelujen rahoitukseen, tuotantoon ja kulutukseen, esim. standardoimattomien ja integroimattomien sotien tietojärjestelmien kanssa "seurusteluun" sekä kansanedustajien, ministereiden, muiden sotien asiantuntijoiden ja kansalaisten kärsivällisyyden ja ymmärryksen rajoja liikaa koettelemaan sotelainsäädännön valmisteluun.

Liikkumattomuuden ja liikkeen välttämättömyyden tunnistamisen lisäksi on hyvä tunnistaa merkityksellisiä symmetrisiä ja asymmetrisiä todellisuuden elementtejä sotessa. Symmetrisiä ovat esim. fysiikan hyödyllisiksi osoittautuneet periaatteet sekä aikaa ja avaruutta koskevat käsitykset, kahdenkertainen liikekirjanpito, monet loogiset ja matemaattisesti moitteettomat tai oikeat päätelmät. Niiden tuntemuksen avulla olemme jo tehneet työelämästämme rationaalisempaa, jottemme uuvu työssämme. Symmetristen algoritmien ansiosta tavarat ja palvelut voidaan tuottaa, kuljettaa ja jakaa kuluttajille tehokkaasti ja taloudellisesti. Prisman, valitettavasti

automatisoitu, kassa voi laskea ostostemme yhteishinnan oikein. Symmetrian ansiosta $5+7=12$. Symmetria on ikivanha viisas periaate: ”Sillä millä mitalla te mittaatte, sillä mitataan teille takaisin”. Asymmetria on ”omilla” aloillaan yhtä välttämätön ja hyödyllinen kuin symmetria toisilla aloilla. Asymmetrian ansiosta 10 vuotta lääketieteellistä tietoa ja kokemusta hankkinut koulutettu lääkäri ja hoitaja tietävät ja taitavat spesiaaliaalastaan myös tulevaisuudessa enemmän kuin potilas ja asiakas. Tulevaisuudessa molempia voi avustaa onneksi tekoäly. Molempien tiedot ja taidot paranevat. Asymmetria vähenee. Yhdenvertaisuus kasvaa.

Mainitut neljä elementtiä tarjoavat soten kehittämislle lupaavan edelleen kehitettävän viitekehysten. Sitä seminaari minusta myös oivallisesti edisti. Esimerkiksi käsitettä ”terve meno” (investointi tai kulu) vastaa totuudenmukaisessa ja kestäväen kehityksen mukaisessa liiketaloudellisessa kirjanpidossa taseen toisella puolella symmetrisesti käsite ”terve tulo” (tai tuotto). Terveyteen investoiminen on yksilön ja yhteisön näkökulmasta viisasta. Mikään muu ei voimaannuta ihmisiä ja yhteisöjä fyysisesti, henkisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti, normatiivisesti ja eettisesti enemmän kuin terveyttä edistävät investoinnit.

Sote on suuri mahdollisuus, jossa kannattaa noudattaa Abraham Lincolnin ohjetta: ”The best way to predict your future is to create it”. Jos em. neljä elementtiä ovat soten johtotähtiä seuraavien seminaarista muistiin kirjaamieni viisaiden elementtien kanssa, investoinnit soteen voivat edistää ihmisten yhdenvertaisuutta välttämättä lisäämättä kestävyysvajettamme ja julkisen vallan velkaantumista. Toivottavasti kirjasin nämä ylös oikein ja tulkitseen oikein:

1. Julkisin varoin järjestetty, tuotettu ja kulutettu sotepalvelu vaatii neljää seikkaa eli a) riittävää henkilöstöä, b) kehittyvää lääketiedettä, c) kehittyvää informaatioteknologiaa sekä d) panostusta sotepalveluja tarvitseviin, kuluttaviin ja rahoittaviin ihmisiin itseensä. (Annikka Saarikko)
2. Data liikkeelle. Tieto ja raha palveluohjauksen välineeksi. (Mikko Kosonen)
3. Soten IT-investointien arvo on noin 1,6 miljardia euroa tulevaisuudessa. Se ylittää sotessa rakentamiseen käytettävien investointien arvon. (Juha Tuominen).
4. Ihminen syntyy ilman käyttöopasta. (Olli Sovijärvi)
5. Tunne on ihmisen voimavaroista yksi tärkeimmistä ja vaalinnan arvoinen myös sotea kehitettäessä. (Camilla Tuominen).
6. Yksilölliset geenit huomioon ottava persoonallisesti räätälöitävä lääkitys on tulollaan. (Jari Forsström)
7. Ihmisen terveydentilaa voidaan pian tutkia ulosteiden avulla. (Olli Sovijärvi)
8. Muutoksen lähteenä on joko käsky tai mobiili. (Madis Tiik)
9. Euro on johtava konsultti. (Harri Aho)
11. Potilastietojärjestelmissä entropia valitettavasti vain kasvaa. (Lasse Lehtonen)
12. Moderni tietotekniikka mahdollistaa yksilöllisen etädiagnostiikan ja etähoidon. (Risto Linturi).

Tärkeintä on minusta jatkossa tehdä käsitteellinen ero sellaisten tosien A-asioiden välillä, joissa pätee sääntö $5+7=12$ ja sellaisten tosien B-asioiden välillä, joissa em. sääntö ei ole välttämättä tosi. A- ja B-asiolla on sijansa rationaalisten ja hyväntahtoisten ihmisten elämässä ja yhteiskunnassa. Niiden suhteita kannattaa selvittää, jotta paremmin tietäisimme ”Mistä tulemme? Keitä olemme? Mihin menemme?” Ja. Mihin haluamme mennä? Siihen moderni tiede ja teknologia tarjoaa paremmat mahdollisuudet kuin koskaan. Mahdollisuutta kannattaa tarttua, kuten Sitran seminaarissa vakuuttavasti osoitettiin. Suomen sotesta kannattaa tehdä menestystarina yhteistyöllä, esim. A- ja B-asioita ja niiden suhteita selvennettäessä.

